

Dagthema: **Blijf niet zoeken naar de vrijheid; laat slechts je overtuigingen los**

Overweging 5 mei – Diana Vernooij

“... We kennen vast allemaal dat gevoel van smelten,
aan het eind van een ruzie bijvoorbeeld.
Het is het gevoel van aarden in de schoot van wie je houdt.
Overgave: wat is dat anders dan niet-weten en jezelf toevertrouwen,
je overtuigingen en oordelen over die ander laten varen?
En je toevertrouwen aan de wereld?
Het is wat we in het geloof genade noemen ...”

Eerste lezing uit Jeremia 32:36-41

Tweede lezing volgens Lucas 24:36-43

Derde lezing uit het werk van Bernie Glassman

Openingstekst

Vrij naar de Boeddha

Aanvaard niets van anderen,
aanvaard niets van de traditie,
aanvaard een uitspraak niet
omdat die uit een boek komt,
noch omdat die overeenstemt
met uw overtuiging,
noch omdat ik het zeg.
Wees uw eigen lamp.

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Als vrijheid was wat vrijheid lijkt,
wij waren de mensen niet
die wij nu angstig zijn -
wij zaaiden bronnen uit in de woestijn,
wij oogstten zeeën zonder te vervaren.

Wij, tussen moed en wanhoop.
Waarom weten wij wel wat leven is,
maar leven niet?
Soms gaan wij op de vleugels van een lied
en durven onze zwaartekracht vergeten.

Verlangen, pijn van onbekende duur:
turen de verte in, niet kunnen laten
een stad te zien, een tuin, doorschijnend water -
dan valt de nacht over het middaguur.

Maar voorgevoel van liefde duurt het langst,
heugenis aan het woord in den beginne,
licht, ongebroken valt het bij ons binnen.
Even zijn wij ontkomen aan de angst.

Als vrijheid was wat vrijheid lijkt, wij waren
de mensen niet die wij nog angstig zijn-
wij zouden niet meer vluchten voor de pijn,
en voor de grootste liefde niet vervaren.

Welkom en inleiding

Goedemorgen lieve mensen, hartelijk welkom op deze mooie zondag. 5 mei, Bevrijdingsdag: het is een prachtige dag om hier samen te komen. Welkom bekende Duifgangers, welkom wie hier voor het eerst is – fijn dat jullie er zijn.

Er zit oorlog in de hoofden van veel mensen in Nederland. Tweede Wereldoorlog, Indonesië, Syrië, Irak, Jemen, de terroristische aanslagen. Zoveel trauma, zoveel verlangen naar Bevrijding, zoveel strijd voor de vrijheid – waar dan ook. Gisteren herdachten we de Nederlanders die omgekomen zijn, in de 2e WO en in de legeroperaties daarna. Het zou mooi zijn, als we ons nationale referentiekader zouden openen voor alle ervaringen van oorlog en verzet van al onze burgers. Het zou mooi zijn als we op Bevrijdingsdag al die oorlogen gedenken die nog in de hoofden en zielen van mensen zitten.

Fantastisch in Nederland

Een van de dingen die vluchtelingen vaak fantastisch vinden in Nederland, is onze vrijheid om overal onze mening te geven – van alles en iedereen in het openbaar iets te mogen vinden en zeggen. Dat is een groot goed en we maken daar ook uitgebreid gebruik van.

Het thema van vandaag lijkt daarmee in tegenspraak: Blijf niet zoeken naar de waarheid, laat slechts je overtuigingen los. Dat onze meningen en overtuigingen niet alleen een uiting zijn van onze vrijheid maar onze vrijheid ook weer kunnen inperken – dat hoop ik in de loop van deze viering met jullie te kunnen delen.

Wij zijn hier gekomen, vanochtend, om met ons allen samen te zijn, te bezinnen en ons te laten raken. Lieder, gebed, teksten, overweging, we hebben weer een prachtige mix samengesteld, waarvan we hopen dat ze ons hart beroert en verzacht.

Carla en ik wensen ons allen een fijne viering.

Gebed om kracht

God die met je tomeloze energie
ons en onze wereld hebt geschapen,
geef ons van je kracht,
opdat wij bestand zijn tegen ziekte en zorgen,
onrecht en kwaad, angst en verdriet.

Geef ons kracht
om te steunen en steun te ontvangen,
om vast te houden en los te laten,
om te genieten van het leven
en ons plezier te delen.

Geef ons kracht
om te blijven geloven in onze dromen,
om telkens nieuw te kijken
naar de mensen om ons heen.
Geef ons kracht om de toekomst
met vertrouwen tegemoet te treden.
Amen

Uittochtlied

Huib Oosterhuis / Antoine. Oomen

Alsof de richting ons werd ingeschapen
gaan wij de onbegonnen lange weg.
Een harde dienst is van ons afgenomen.
Vrijheid van spreken is ons aangezegd.

Sprekend alleen zullen wij op Hem lijken,
die sprak: 'Het worde licht, Ik zal er zijn'.
Nog eeuwen en wij zullen woorden vinden,
nieuwe, zonsopgang boven de woestijn.

Er zal een land zijn, uit de zee gespaard.
Er zullen mensen zijn, uit ons geboren.
De grond zal nog de grond zijn, het gezaaide
zal sterven en ontkloeien. Het wordt zomer.

En het wordt winter. En de afgrond daalt
over de aarde, diepe zee van eeuwen
waarin wij weg zijn. En weer zullen slaven,
uit ons geboren, om bevrijding schreeuwen.

En weer zullen slaven, uit ons geboren,
om bevrijding schreeuwen.

Eerste lezing: Jeremia 32:36-41

De Eeuwige zegt: "Ik breng de mensen terug naar deze plaats en laat hen er veilig wonen. Zij zullen mijn volk zijn en Ik hun God. Ik maak hen een van hart en een van zin, zodat ze Mij altijd zullen vereren, voor hun eigen welzijn en dat van hun kinderen. Ik sluit met hen een eeuwig verbond; Ik keer Mij nooit meer van hen af en blijf hen goed doen. De eerbied voor Mij leg Ik in hun hart, zodat ze Mij nooit meer verlaten."

Tweede lezing: Lucas 24:36-43

Terwijl de leerlingen spraken over de verschijningen van Jezus, stond Hijzelf plotseling in hun midden en zei: 'Vrede zij u.' In hun verbijstering en schrik meenden ze een geest te zien. Maar Hij sprak tot hen: 'Waarom zijt ge ontsteld en waarom komt er twijfel op in uw hart? Kijkt naar mijn handen en voeten: Ik ben het zelf. Betast Mij en kijkt: een geest heeft geen vlees en beenderen, zoals ge ziet dat Ik heb.' En na zo gesproken te hebben toonde Hij hun zijn handen en voeten. Toen ze het van vreugde en verbazing niet konden geloven, zei Hij tot hen: 'Hebt ge hier iets te eten?'
Zij reikten Hem een stuk geroosterde vis aan; Hij nam het en at het voor hun ogen op.

Lied

Juut Meijer / Tom Löwenthal

Hore mijn oor, het ongehoorde
dat ik bedacht ben op wat ik zie
onze monden dat zij vrede roepen
onze handen dat zij troosten,
dan zullen mijn voeten gaan waar liefde is
mijn hart overvloeien van vreugde.

Derde lezing

Bernie Glassman

Als je durft niet te weten, als je niet gehecht bent aan je opvattingen, ideeën of meningen kan je in openheid diep luisteren naar de situatie waar je in bent.
Als je alle moeilijke gevoelens en ervaringen accepteert als deel van je alledaagse leven, zijn ze niets anders dan onderdelen van je ontwaken. Je erkent de vreugde en het lijden die je ontmoet. Je wordt vertrouwd met wat het ook maar is: voorspoed en ziekte, vriendschap en oorlog, rijkdom en armoede, leven en dood.
Je bent aanwezig, je vlucht niet weg.
Liefdevolle acties ontstaan vanzelf als je in de situatie van niet-weten stapt en dan erkent wat die situatie is. Ze ontstaan natuurlijkerwijs en hebben niets van doen met je opvattingen over wat liefdevolle actie is.

Overweging

Over twee weken ga ik 5 dagen op straat leven. Straatretraite – heet het. We verzamelen in Keulen en dan leveren we al onze spullen in, inclusief geld en telefoon. Het enige dat we meenemen is ons identiteitsbewijs en een rugzak met een slaapzak erin. Geen tandenborstel of kam, geen schone kleren, niets. 5 dagen overleven waarin we bedelen voor ons eten en op straat slapen.

Ik heb lang gezegd dat ik die wereld wel aardig in beeld heb, die van de daklozen – ik werk tenslotte al 13 jaar in de daklozenopvang. Maar natuurlijk heb ik nooit zelf ervaren hoe het is als je om geld of eten bedelt en afgewezen wordt. Ik weet niet hoe hard de straat slaapt. Het lijkt me vreselijk, maar ik ga het doen.

Vanuit de luie stoel

Je kunt er zo lekker comfortabel in verankerd zitten: je bekende leventje, je overtuigingen, je ideeën, de wereld die je voor jezelf gemaakt hebt. Al je spullen en bezittingen en gewoonten. De wereld is overzichtelijk, je bent er geborgen. Onze overtuigingen geven ons nog het meest het gevoel van geborgenheid, het is prettig om te weten hoe de wereld in elkaar zit. En vanuit onze luie stoel becommentariëren we graag de wereld.

Het lastige is dat als we goed gesetteld zijn, we al heel snel een oordeel hebben over onszelf en over anderen, over wie de losers zijn en tegen wie we opkijken, mensen die het nog beter voor elkaar hebben. En eigenlijk worden we daar na verloop van tijd ongelukkig van, van dat geborgen leventje.

Geborgenheid is leuk, maar de vrijheid lonkt. Om gelukkig te worden moet je uit je comfortzone kunnen stappen, de wereld onderzoeken, nieuwsgierig zijn, je meningen loslaten en durven treden buiten wat je bekend is. Is de wereld wel zo als ik aanneem dat ie is? Is mijn oordeel wel terecht? Dat kun je alleen maar toetsen als je open en zonder vooroordeel de wereld instapt en hem toelaat.

In deze tijd na Pasen verschijnt Jezus aan zijn leerlingen, een flink aantal keer. Soms herkennen ze hem niet, Maria Magdalena aan het graf, of de Emmaüsgangers, totdat hij een bepaald gebaar maakt of een woord spreekt. Andere keren, zoals in het verhaal van vandaag, is hij onmiddellijk herkenbaar maar vreest men een geest te zien.

Meestal geven we bij deze verhalen alle aandacht aan Jezus, en de vraag of we dit verhaal van de lijfelijke aanwezigheid van Jezus na zijn dood nu letterlijk moeten nemen of symbolisch.

Maar laten we hier niet aannemen wat de kerkelijke autoriteiten zeggen, we nemen het niet aan op gezag van de bijbel maar onderzoeken, zijn nieuwsgierig. Wat is nu de kern van dit verhaal: is dat de vraag of dat Jezus in vleeselijke gedaante verscheen en verdween of is het de ontwikkeling van de leerlingen?

Meest interessant

Ik vind wat de leerlingen meemaken het meest interessant. Zij herkennen Jezus, plots, zomaar op allerlei plekken – soms in lijfelijke gedaante, soms in zijn gebaren of woorden. We herkennen dat

vast wel. Dat je degene die je ontvallen is en die je liefhad plots buiten ziet lopen, in het loopje van iemand verderop in de straat. Dat iemand met wie je al een tijdje praat een woord zegt of je aankijkt op een manier dat je denkt: o, mijn god, dat is mijn overleden geliefde. Na een aantal weken of maanden houdt dat op. Diegene is van de buitenwereld naar binnen gegaan, hij of zij is in je hart gaan zitten, voorgoed. Je geliefde is niet dood maar leeft voort.

Eerst nog buiten je, maar na een tijdje in je. Dat zal straks ook gebeuren, met Pinksteren: Christus zal indalen en voortaan onze ziel inspireren.

Nu, deze dagen tussen Pasen en Pinksteren, oefenen de leerlingen om hun kleinheid te overwinnen, om boven zichzelf uit te stijgen. Zolang zij leerlingen van Jezus zijn, blijven zij wankelmoedig en ongelovig. Telkens vragen ze om meer uitleg.

Nu is die tijd voorbij: niet meer omdat Jezus het zegt, niet meer omdat het in de oude boeken van de traditie staat, niet meer omdat ze ergens in geloven of een overtuiging hebben. Ze zullen het moeten doen met hun eigen lamp. Zij zijn geen leerlingen meer die uitleg nodig hebben, maar zij zijn het zelf die met heel hun gebrekkige inzicht de uitdragers van het geloof zijn geworden, omdat het vuur in hen brandt. Dáár ligt de grote transformatie, het grote wonder. Ze zijn hun eigen lamp geworden, tegen wil en dank.

Falende Petrus

Die schutterende leerlingen, dat zijn onze voorgangers, dat zijn de mensen met wie wij ons kunnen identificeren – meer dan met Jezus. Die wankelmoedige mensen zijn wij. Het is niet onze vaste overtuiging die ons tot een moedig mens maakt. Nee, we worden moedig als we onze overtuigingen en onze ideeën laten varen en zien wat de werkelijkheid is. Toen Petrus de haan hoorde kraaien, drong het tot hem door – zijn mooie beeld van zichzelf houdt geen stand in de echte wereld. Deze falende Petrus, die zo overtuigd van zichzelf was, en die zo bitter weende op de dag dat zijn Heer gevangen was genomen en hij hem loochende – aan die Petrus is Jezus ook verschenen. Toen werd ook Petrus geraakt door het geloof en met Pinksteren zal hij de moedigste zijn. Of misschien was het wel andersom. Misschien is het niet zo dat Jezus' verschijning hem in vuur en vlam zette, maar was hij al lang gedoopt in het vuur van het geloof, en herkende hij dáárom Jezus in zijn wereld.

Dat wat geweldig was aan Jezus zien de leerlingen nu nog buiten zich. Ze zijn bezig om zich die kwaliteiten eigen te maken. Ze oefenen om boven zichzelf uit te stijgen, boven hun bange ikje in hun geborgen wereldje.

Wat gebeurt er met mensen die boven zichzelf uitstijgen? Trekken zij zichzelf aan de haren uit het moeras? Zijn het hun geloofsovertuigingen die hen sterk maken? Nee integendeel, om groots te zijn moet je je overtuigingen loslaten en jezelf overgeven, dat heeft Petrus ervaren.

Leerlingen worden apostelen

We kennen vast allemaal dat gevoel van smelten, aan het eind van een ruzie bijvoorbeeld. Het is het gevoel van aarden in de schoot van wie je houdt. Overgave: wat is dat anders dan niet-weten en jezelf toevertrouwen, je overtuigingen en oordelen over die ander laten varen? En je toevertrouwen aan de wereld? Het is wat we in het geloof genade noemen, wat nodig is om boven jezelf uit te stijgen.

Iets, zo groot als het lichamenlijk verschijnen van hun leraar, heeft de leerlingen in apostelen veranderd. Iets van de grote goddelijke liefde, die Jezus uitdroeg, is in hun hart gelegd.

Dat hebben ze na zijn sterven niet willen laten gaan. Zoals God in onze eerste lezing zegt: “De eerbied voor Mij leg Ik in hun hart, zodat ze Mij nooit meer verlaten”.

Dat is een geschenk, dat is genade. Eerbied voor God in je hart, dat is geen geloofsovertuiging.

Respect voor het hoogste in het leven, ontzag voor de kracht van liefde, hoogachting van rechtvaardigheid, eerbied voor barmhartigheid. Dat alles draag je in je ziel, in je hart. Dat

heb je geleerd van die leraar Jezus van je. Dát is het wezenlijke in de wereld en dat ervaar je als je je ideeën, je meningen en overtuigingen varen laat en je hart opent.

Dus ik laat mijn bekende wereld achter en ik ga op retraite, een onbegrijpelijke retraite, daar op straat. Ik weet niet wat ik aantref, ik weet niet wat er gaat gebeuren. Ongetwijfeld is mijn ervaring niet te vergelijken met echte dakloosheid. Dat hoeft ook niet. Dit is al ver buiten mijn comfortzone.

Ik wens ons allen veel nieuwsgierigheid en veel lef om buiten onze comfortzone te stappen en ons aan de genade over te geven. Geborgenheid is goed, maar vrijheid is beter.

Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

God van het leven,
die vreugde vindt in ieder mens,
je bent zorgzaam en je laat ons niet in de steek.
Ik geloof in je.

Jezus, onze naaste, die mij laat zien wie God is,
je vraagt aan ons om rechtop te staan.
Ik geloof in je.

Heilzame Geest, ik geloof in je.
Je openbaart je op onverwachte momenten
als wijsheid in mensen die weten wat goed is om te doen.
Ik geloof dat jouw kracht zich in mij kan openbaren.

Ik geloof in onze gemeenschap, van mensen die durven zoeken
en durven vieren dat ze jou vinden, God van het leven.

Intenties die werden opgeschreven

Tafelgebed

Rond deze tafel zijn wij verzameld
om te gedenken wat Jezus ons leerde:
Brood en wijn te zijn voor elkaar.

Toen hij voor het laatst samen met vrienden
brood brak en deelde,
wijn schonk en rondgaf,
vroeg hij ons dit te blijven doen:
het brood van leven met elkaar te delen
en de wijn te schenken,
die ons met elkaar verbindt.

Zijn leven volgen wij,
zijn oproep tot solidariteit en
zijn radicale eerlijkheid:
een leven voor vrijheid nu, hier, met allen samen.

Nodiging

Het brood van leven met elkaar te delen en de wijn te schenken die ons met elkaar verbindt – dat is wat ons gevraagd is om te doen.

Dat christelijk visioen dat er meer dan genoeg is voor iedereen als wij breken en delen – dát is het hart van onze viering. Dus laten we daarom ons leven, onze liefde, ons geld en onze aandacht delen met elkaar en dát doen wat gemeenschappen al eeuwen doen: elkaar ondersteunen, bemoedigen en inspireren.

Laten we de hoop op een bevrijde wereld levend houden, hoe die wereld er dan ook uit gaat zien. Laten we de vlam brandend houden, die hoop op een vrije, op een radicaal eerlijke, op een lieve wereld. En komt naar voren en deel brood en wijn met elkaar, want iedereen is genodigd, en niemand is uitgezonderd. Kom en deel je leven met ons allen.

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Alles wacht op u vol hoop
Alle levenden vragen u om voedsel.
Neemt Gij hun adem weg, zij sterven
en zij vallen terug in het stof.

Zendt Gij uw geest, zij worden herschapen
Gij geeft de aarde een nieuw gezicht

Voorbeden

Laat ons dankbaar zijn voor de liefde in ons leven die ons hart doet leven,
waardoor we aandacht kunnen hebben voor wie om ons heen zijn.

Laat ons bidden
dat ons hart overstroomt van liefde voor de mensen om ons heen
en dat we net zoveel liefde voelen voor wie verder weg staan,
of voor de mensen die we niet kennen
of die we liever niet willen kennen.

Laat ons bidden,
voor onszelf en alle mensen die niet durven kijken naar oorlog en ellende,
voor ons die liever de ogen sluiten dan niet te weten wat te kunnen doen,
dat ons hart verzacht, dat we de eerbied voor God in ons hart ervaren,
en we durven aanzien wat erkenning nodig heeft.

Laat ons bidden voor mensen die in oorlog leven,
voor mensen die onderweg zijn, op de vlucht,

mensen die in een kamp overleven en wachten op nieuwe perspectieven,
laat ons hart vol respect en mededogen zijn,
zodat wij naast hen kunnen staan.

Laat ons bidden voor de mensen die daders zijn van geweld,
die andere mensen kwaad hebben aangedaan,
mensen die zichzelf niet onder ogen kunnen komen.
Dat zij de levende God zullen ontmoeten
die hen stopt, hun hart laat smelten en hen vergiffenis schenkt.

Laat ons bidden dat wij de moed hebben
om niet te weten wat we moeten doen en toch op weg gaan,
met de intentie dat iedere stap die we zetten getuigen zal
van onbegrensde liefdevolle vriendelijkheid.

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Herschep ons hart, heradem ons verstand
dat wij elkaar behoeden en doen leven.
Maak ons tot uw gemeente,
wees de stem die ons geweten wekt.
Verberg u niet, verberg u niet.

Gebed om Liefdevolle Vriendelijkheid

Mogen alle levende wezens gelukkig zijn.
Mogen ze leven in veiligheid en vreugde.
Mogen alle levende wezens,
of ze nu zwak of sterk, man of vrouw,
dier of mens, groot of klein zijn,
of we ze al dan niet kunnen zien,
of ze veraf of dichtbij zijn,
of ze geboren zijn of nog geboren moeten worden,
- mogen ze gelukkig zijn.

Laat niemand een ander bedreigen of enig schepsel –
tot welke staat het ook behoort - verachten,
laat niemand door boosheid of haat
een ander schade willen berokkenen.
Zoals een moeder waakt over haar kind, bereid haar leven te wagen om haar enige kind te
beschermen,
Laten we zo met een onbegrensd hart
alle levende wezens beschermen en heel de wereld kleuren
met onbelemmerde liefdevolle vriendelijkheid.

Mededelingen

Slotlied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Die mij droeg op adelaarsvleugels,
die mij hebt geworpen in de ruimte,
en als ik krijsend viel mij opgevangen
met uw wieken en weer opgegooid,
totdat ik vliegen kon op eigen kracht.

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere bij ons zijn
vandaag en alle dagen van ons verdere leven.
Moge zij onze ogen en onze armen openen
opdat wij zonder oordelen en met gelijkmoedig hart
ons leven leiden vanuit aandacht en openheid.

Moge de weg ons tegemoet komen,
de wind in onze rug zijn
en de zon op ons gezicht schijnen.
Moge ons diepste wezen,
God in ons leven,
ons daarbij altijd zeer nabij zijn.
Amen
en een fijne Bevrijdingsdag allemaal.

